

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 156/06-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. októbra 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti J. R., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 212/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 212/2004 **p o r u š i l** základné právo J. R. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 212/2004 z 19. mája 2005 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania J. R. v sume 9 753 Sk (slovom deväťtisíc sedemsto päťdesiat tri slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. S. J., B., (...) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti J. R. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 156/06-22 zo 17. mája 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť J. R., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 212/2004.

Sťažovateľ namietal, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 212/2004 z 19. mája 2005 odmietol jeho dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 40/2004 z 27. februára 2004 ako podané oneskorene. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že najvyšší súd pri odôvodnení uznesenia vychádzal z ustanovenia § 240 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré pre podanie dovolania stanovuje lehotu 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj z ustanovenia § 47 ods. 2 OSP, ktoré zakotvuje inštitút náhradného doručenia.

Sťažovateľ uviedol, že uznesenie krajského súdu z 27. februára 2004 bolo účastníkom konania doručované poštou, pričom z doručienky, ktorá je obsahom súdneho spisu, vyplýva, že v jeho prípade sa prvý pokus o doručenie uznesenia mal uskutočniť

29. marca 2004 a druhý, taktiež neúspešný pokus, sa mal uskutočniť 30. marca 2004. V daný deň mala byť zásielka uložená na pošte. Sťažovateľ v tejto súvislosti argumentoval tým, že v prípade, ak je prvý pokus poštového doručovateľa o doručenie zásielky neúspešný, je tento doručovateľ povinný zanechať adresátovi na odovzdávacom mieste výzvu, z ktorej musí byť zrejmé, v ktorý deň a hodinu sa doručenie zásielky zopakuje. Sťažovateľ namietal postup poštového doručovateľa, keď mu nebola doručená výzva o opätovnom pokuse doručiť mu zásielku (uznesenie krajského súdu z 27. februára 2004) určenú do vlastných rúk.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: *„Iba riadne a právnym predpisom vyhovujúce doručenie rozhodnutia má za následok začatie plynutia procesnej lehoty osobe, ktorej je rozhodnutie doručované. Ak poštový doručovateľ písomnosť doručovanú do vlastných rúk hneď pri prvom bezúspešnom pokuse uložil na pošte, hoci sa mal znova pokúsiť ju doručiť, neuplatňuje sa ustanovenie § 47 ods. 2 OSP v tom, že písomnosť sa pokladá za doručeníu tretí deň po jej uložení, ale adresátovi začne plynúť lehota pre podanie opravného prostriedku až odo dňa, keď písomnosť na pošte skutočne prevzal.“*

Sťažovateľ zároveň namietal, že najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že bolo na ňom (na sťažovateľovi), aby dokázal nesprávny postup pošty. Sťažovateľ sa nestotožnil s daným tvrdením najvyššieho súdu z dôvodu, že podľa jeho názoru poštová doručienka nie je verejnou listinou, ktorej pravdivosť sa prezumuje. Zároveň vyjadril názor, že v prípade, ak niektorá procesná strana popiera pravdivosť údajov obsiahnutých vo verejnej listine, musí predložiť dôkaz o tom, že jej obsah nezodpovedá skutočnosti. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval tým, že postupom najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv, *„keď dôkazné bremeno týkajúce sa vadného postupu pošty pri doručovaní zásielky mal v plnej miere niesť sťažovateľ. Poukazujúc na vyššie uvedené je potrebné zdôrazniť problematickosť, ba až nemožnosť preukázania nedoručenia výzvy zo strany adresáta. Poštová doručienka nemá náležitosti verejnej listiny, a preto musia byť skutočnosti ňou tvrdené aj riadne preukázané (per analogiam § 120 OSP)“*.

Sťažovateľ zároveň uviedol, že jednou z podmienok, ktorá musí byť splnená, aby mohol byť uplatnený inštitút náhradného doručenia je skutočnosť, že adresát nebol

doručovateľom zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiaval. Sťažovateľ sa domnieva, že v jeho prípade k uplatneniu tohto inštitútu nemohlo dôjsť, pretože v období od 27. marca 2004 do 3. apríla 2004 sa zdržiaval mimo miesta svojho bydliska. O tejto skutočnosti predložil súdu aj dôkaz v podobe čestného prehlásenia Ing. F. K. z 20. septembra 2004, podľa ktorého bol sťažovateľ v uvedených dňoch ráno dovezený do práce a v odpoľudňajších hodinách vyzdvihnutý a odvezený mimo miesta svojho bydliska – do R. Sťažovateľ poukázal aj na odôvodnenie najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva, že do 1. apríla 2004 bol zamestnaný na S., so sídlom na (...) ulici, ktorá je kolmá na ulicu (...), na ktorej má bydlisko a adresu na doručovanie písomností, a teda jeho dovezenie do práce znamenalo podľa najvyššieho súdu jeho dovezenie do miesta jeho bydliska. S uvedeným názorom najvyššieho súdu sa sťažovateľ nestotožnil, pretože adresa jeho zamestnania nebola zhodná s jeho adresou na doručovanie písomností.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu žiadal, aby ústavný súd nálezom vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie, takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa, a to právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 212/2004...

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 212/2004 zo dňa 19. 05. 2005 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, Ústavný súd prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby sťažovateľovi zaplatil primerané finančné zadostučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch vo výške 100.000,- Sk.

Žiadam, aby súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 12.908,- Sk, ktoré je odporca povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa - JUDr. S. J.“

Na základe výzvy ústavného súdu zo 4. októbra 2005 sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd prostredníctvom svojho predsedu. Predseda najvyššieho súdu vo vyjadrení uviedol, že podľa jeho názoru najvyšší súd v konaní vednom pod sp. zn. 3 Cdo 212/2004 neporušil sťažovateľom označené práva. Zároveň uviedol, že najvyšší súd po tom, čo zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou, skúmal, či bolo podané v zákonom stanovenej lehote. V tejto súvislosti zistil, že dovolanie sťažovateľa bolo podané oneskorene, pretože dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 2. apríla 2004. Predseda najvyššieho súdu argumentoval aj tým, že v prípade doručenia rozhodnutia krajského súdu najvyšší súd vychádzal z fikcie doručenia podľa ustanovenia § 47 ods. 2 OSP a dodal: *„Splnenie podmienok tohto spôsobu doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podrobne rozobral v odôvodnení svojho rozhodnutia a súčasne vysvetlil, z akých dôvodov neprihliadol k námietkam sťažovateľa týkajúcich sa nesprávneho postupu doručovateľa pri doručovaní uznesenia odvolacieho súdu, ako aj jeho nezdržiavania sa v čase doručenia uvedenej zásielky v mieste doručenia.“*

Predseda najvyššieho súdu v závere listu vyjadril názor, že najvyšší súd posúdil včasnosť podania dovolania sťažovateľom v súlade s ustanovením § 240 ods. 1 a § 47 ods. 2 OSP, a preto uviedol, že sťažnosť sťažovateľa je potrebné posúdiť ako nedôvodnú.

Listom zo 6. júna 2006 doručeným ústavnému súdu 15. júna 2006 predseda najvyššieho súdu oznámil, že netrvá na ústavom prejednaní danej veci.

Právny zástupca sťažovateľa listom doručeným ústavnému súdu 13. júna 2006 oznámil, že netrvá na tom, aby vec bola prejednaná na ústavnom pojednávaní.

Keďže účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, z listinných dôkazov zaslaných Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vo veci sp. zn. 18 C 93/02, zo spisov krajského súdu sp. zn. 5 Co 40/2004 a najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 212/2004 ústavný súd zistil nasledovný skutkový stav týkajúci sa predmetnej veci.

Okresný súd uznesením sp. zn. 18 C 93/02 z 26. februára 2003 zamietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania sp. zn. 18 C 191/99 o neplatnosť zmluvy o prevode vlastníctva bytu. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 40/04 z 27. februára 2004 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Uznesenie krajského súdu sťažovateľ podľa doručky prevzal 5. apríla 2004, keď prvý pokus o doručenie zásielky sťažovateľovi sa mal uskutočniť 29. marca 2004 a opakovaný (tiež neúspešný) pokus o doručenie sa mal uskutočniť 30. marca 2004. V daný deň bola zásielka uložená na pošte. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal sťažovateľ 4. mája 2004 osobne dovolanie na krajskom súde, pričom okresnému súdu bolo dovolanie doručené 6. mája 2004.

O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 212/2004 z 19. mája 2005 tak, že dovolanie odmietol.

V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol, proti ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie smeruje a zároveň, akým spôsobom odvolací súd rozhodol. Stručne uviedol aj dôvody sťažovateľovho dovolania, ktorého opodstatnenosť podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľ *„vyvodzoval zo skutkových a právnych záverov, na ktorých súdy nižších stupňov založili ich rozhodnutia. Žiadal napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie“*. Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k dovolaniu sťažovateľa žiadal uznesenie odvolacieho súdu ako vecne správne potvrdiť.

Najvyšší súd ako súd dovolací pred tým, než by posúdil opodstatnenosť dovolania, skúmal, či dovolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote. Najvyšší súd v tejto súvislosti vychádzal z ustanovenia § 240 ods. 1 OSP, podľa ktorého účastník konania môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Najvyšší súd vychádzal aj z ustanovenia § 240 ods. 2 OSP, podľa ktorého zmeškanie lehoty nemožno odpustiť; lehota je však zachovaná, ak sa dovolanie podá v lehote na odvolacom alebo dovolacom súde.

V danom prípade najvyšší súd zohľadnil aj ustanovenie § 47 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Včasnosť podania sťažovateľovho dovolania najvyšší súd skúmal aj v súlade s ustanovením § 57 ods. 2 a 3 OSP.

Podľa ustanovenia § 57 ods. 2 OSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov končia sa uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že uznesenie krajského súdu z 27. februára 2004 bolo obom procesným stranám doručované poštou. Právnomu zástupcovi navrhovateľa bolo uznesenie doručené 29. marca 2004. Prvý pokus o doručenie

zásielky sťažovateľovi uskutočnil poštový doručovateľ 29. marca 2004. Podľa doručienky sa druhý (taktiež neúspešný) pokus o doručenie mal uskutočniť 30. marca 2004, pričom v daný deň bola zásielka uložená na pošte a sťažovateľ bol o tomto postupe vyrozumý. Sťažovateľ zásielku osobne prevzal 5. apríla 2004.

Vo vzťahu k inštitútu náhradného doručenia, ktorý sa v prípade sťažovateľa uplatnil, najvyšší súd uviedol, že musí dôjsť k splneniu následovných podmienok: „*a) možnosť náhradného doručenia nie je zákonom vylúčená (viď napr. § 114 ods. 4 O. s. p.), b) adresát písomnosti nebol pri doručovaní zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržoval, c) doručovateľ nezastihnutého adresáta vhodným spôsobom upovedomil, kedy príde písomnosť doručiť znova (s uvedením dňa a hodiny), d) druhý pokus o doručenie zostal taktiež bezvýsledný, e) adresát písomnosti bol vhodným spôsobom upovedomený o uložení písomnosti na pošte alebo orgáne obce, f) adresát si zásielku do 3 dní od uloženia nevyzdvihol.*“ Najvyšší súd zároveň konštatoval, že pokiaľ by čo len jedna z uvedených podmienok nebola splnená, nebolo by možné uplatniť fikciu doručenia v zmysle ustanovenia § 47 ods. 2 OSP.

Najvyšší súd poukázal aj na skutočnosť, že sťažovateľ spočiatku tvrdil len to, že v čase doručovania zásielky sa nezdržiaval v mieste bydliska, pričom neskôr toto svoje tvrdenie doplnil o skutočnosť, že postup poštových doručovateľov nevyhovuje vždy všeobecným podmienkam uvedeným pod vyššie spomínanými bodmi c) až e).

Pri posudzovaní včasnosti podania dovolania sa najvyšší súd zaoberal aj skutočnosťou, či sa adresát, teda sťažovateľ „*zdržiaval v mieste doručenia*“. Najvyšší súd argumentoval tým, že sťažovateľ podaním z 21. júla 2004 adresovaným súdu prvého stupňa bez bližšieho vysvetlenia uviedol, že v mieste svojho bydliska, teda na adrese pre doručovanie písomností, sa v čase od 27. marca 2004 do 3. apríla 2004 nezdržiaval. Podaním z 20. septembra 2004 svoje vyjadrenie doplnil tak, že v uvedenom období sa zdržiaval v obci R. Na podporu svojich tvrdení predložil čestné prehlásenie Ing. F. K. z 20. septembra 2004, podľa ktorého ho tento 25. marca 2004 automobilom doviezol do R. a 4. apríla 2004 popoludní ho odviezol späť do B. V uvedenom období mal sťažovateľ

pomáhať Ing. K. pri úpravách rekreačného domčeka v R., pričom počas pracovných dní ho Ing. K. mal vždy ráno doviezť do B. na pracovisko a v popoludňajších hodinách ho mal opäť vyzdvihnúť a odviezť do R. Najvyšší súd zároveň konštatoval, že keďže do 1. apríla 2004 bol sťažovateľ zamestnaný na S., čo je v tesnej blízkosti miesta bydliska sťažovateľa, „zaviest' odporcu do práce v zmysle toho znamenalo zaviesť ho do miesta, kde mal odporca adresu na doručovanie jemu určených zásielok“.

Na základe uvedeného najvyšší súd konštatoval, že „odporca ani spresnením vyjadrenia o svojom pobyte v čase od 27. marca 2004 do 3. apríla 2004 a ani za použitia písomného vyhlásenia Ing. F. K. nepreukázal, že sa v čase prvého pokusu o doručenie zásielky nezdržiaval v mieste doručenia tak, ako ho má na mysli § 47 ods. 2 O. s. p. Odporca súdu sám potvrdil, že 29. marca 2004 vykonával práce u svojho zamestnávateľa v B. Neudával, že by bol mimo tohto miesta na dovolenke, na liečení či na pracovnej ceste a v podstate len tvrdil, že nebol fyzicky prítomný v mieste doručenia a že si režim svojho pracovného dňa (jeho mimopracovnú časť) upravil tak, že údajne neprichádzal do svojho bytu (...treba poznamenať, že tvrdenie o nenavštevovaní bytu ničím nepreukázal)“.

K námietke sťažovateľa o možnom nesprávnom postupe poštového doručovateľa, keď v praxi neraz nastáva situácia, že doručovateľ neupovedomí adresáta o neúspešnosti prvého pokusu o doručenie zásielky a o tom, kedy sa uskutoční druhý pokus o doručenie a bez ďalšieho do schránky priamo vloží oznámenie o doručení zásielky, najvyšší súd uviedol, že toto tvrdenie považuje za „nepodložené (bolo na dovolateľovi, aby preukázal vadný postup pošty), hypotetické (nie je zrejmé z poznatkov koho odporca vychádza) a nekonkrétne (odporca len zoširoka rozvádza svoje tvrdenia, primerane ich nekonkretizuje) a v podstate ani nesúvisiace s predmetným doručením (odporca výslovne netvrdí, že pošta v jeho prípade postupovala naznačeným vadným spôsobom)“.

Najvyšší súd konštatoval, že v prípade sťažovateľa došlo k uplatneniu fikcie doručenia zásielky s uznesením krajského súdu z 27. februára 2004, pretože prvý pokus o doručenie zásielky uskutočnil poštový doručovateľ 29. marca 2004 a 30. marca 2004, keď nebol úspešný ani druhý pokus o jej doručenie, bola zásielka uložená na pošte.

Keďže sťažovateľ si ju nevyzdvihol do 3 dní od jej uloženia, podľa názoru najvyššieho súdu posledný deň tejto lehoty, teda piatok 2. apríla 2004, sa považuje za deň doručenia, pričom je bez právneho významu, či sa sťažovateľ o uložení zásielky dozvedel a kedy ju fakticky prevzal.

Na základe uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že jednomesačná lehota pre podanie dovolania začala sťažovateľovi plynúť 2. apríla 2004, keď napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd uviedol, že vzhľadom na to, že koniec lehoty pripadol na nedeľu 2. mája 2004, posledným dňom lehoty na podanie dovolania bol najbližší nasledujúci pracovný deň, teda pondelok 3. mája 2004. Dovolací súd zároveň konštatoval, že sťažovateľ podal dovolanie oneskorene, pretože ho podal osobne na krajskom súde až 4. mája 2004. Z uvedeného dôvodu dovolanie odmietol a nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu z 27. februára 2004. Uznesením sp. zn. 3 Cdo 212/2004 z 19. mája 2005 najvyšší súd rozhodol aj o trovách dovolacieho konania.

III.

1. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. (...)

Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Vo vzťahu k základnému právu na súdnu ochranu ústavný súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 331/04 konštatoval, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Z uvedeného vyplýva, že všeobecný súd je povinný interpretovať a aplikovať ustanovenia OSP, prípadne iných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP) (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom stanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. Vzhľadom na význam práva na súdnu ochranu v právnom štáte však pre záver o nesplnení podmienok konania nepostačuje iba pochybnosť o ich splnení, ale nesplnenie podmienok konania musí byť preukázané mimo rozumných pochybností. V prípade, ak všeobecný súd nemá záver o nedodržaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, musí vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok v zákonnej lehote podaný bol (obdobne napr. III. ÚS 331/04).

V rámci ústavnej kontroly napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd vychádzal z relevantných ustanovení OSP upravujúcich podanie dovolania, lehotu na jeho podanie, doručovanie písomností, inštitút náhradného doručenia, či počítanie lehôt.

Podľa ustanovenia § 240 ods. 1 OSP účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Ak odvolací súd vydal opravné uznesenie, plynie táto lehota od doručenia opravného uznesenia. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia zmeškanie lehoty uvedenej v odseku 1 nemožno odpustiť. Lehota je však zachovaná, ak sa dovolanie podá v lehote na odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa ustanovenia § 159 ods. 1 OSP doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný.

Podľa ustanovenia § 167 ods. 2 OSP ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa ustanovenia § 47 ods. 1 OSP do vlastných rúk treba doručiť písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon, a iné písomnosti, ak to nariadi súd.

Podľa ustanovenia § 47 ods. 2 OSP ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Podľa ustanovenia § 57 ods. 1 OSP do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty.

Podľa ustanovenia § 57 ods. 2 OSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov končia sa uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Podľa ustanovenia § 57 ods. 3 OSP lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Ústavný súd konštatuje, že pri posudzovaní včasnosti podania dovolania najvyšší súd správne aplikoval príslušné zákonné ustanovenia. V tejto súvislosti je však potrebné poukázať na skutočnosť, že najvyšší súd ako súdu dovolací bol povinný skúmať procesné podmienky, ako aj skutkové okolnosti včasnosti podania dovolania spôsobom súladným s podstatou práva na súdnu ochranu, pričom splnenie, resp. nesplnenie týchto podmienok muselo byť preukázané mimo rozumných pochybností.

Ústavný súd je toho názoru, že spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s otázkou doručenia dovolaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu sťažovateľovi, s otázkou nadobudnutia jeho právoplatnosti a s tým súvisiacou lehotou na podanie dovolania, vzbudzuje závažné pochybnosti.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia z 19. mája 2005 vo vzťahu k otázke, či v čase doručovania zásielky poštovým doručovateľom sa sťažovateľ zdržiaval v mieste doručenia, uviedol, že podľa jeho názoru sa adresát zdržiava v mieste doručenia, ak nie je v uvedenom období na dovolenke, liečení, pracovnej ceste a podobne mimo miesta doručenia. Najvyšší súd zároveň uviedol, že skutočnosť, že adresát v čase doručovania zásielky nie je v mieste tohto doručenia prítomný z dôvodu „*zvolenej organizácie bežného pracovného dňa*“, nezakladá dôvod, ktorý by mu bránil v prevzatí alebo vyzdvihnutí zásielky.

Sťažovateľ však v konaní predložil dôkaz v podobe čestného prehlásenia Ing. F. K. o tom, že v období, keď malo dojsť k prvému a druhému pokusu o doručenie zásielky, sa nezdržiaval v mieste doručenia, pretože v tom čase sa podieľal na rekonštrukčných prácach rekreačného domčeka v obci R., kde bol počas pracovných dní v období od 27. marca 2004 do 3. apríla 2004 v popoludňajších hodinách privezený z B. a v ranných hodinách bol z tohto miesta odvezený do práce. Keďže ulica, ktorá je miestom bydliska sťažovateľa, ako aj miestom na doručovanie písomností, sa nachádzala v tesnej blízkosti ulice, kde bol sťažovateľ zamestnaný, najvyšší súd uviedol, že zavezenie sťažovateľa do práce vlastne znamenalo jeho dovezenie do miesta na doručovanie písomností. Na základe uvedeného dospel najvyšší súd bez ďalšieho skúmania k záveru, že sťažovateľ nepreukázal, a to ani pomocou čestného prehlásenia tretej osoby, že v čase doručovania zásielky, ktorej obsahom bolo uznesenie krajského súdu z 27. februára 2004, sa nezdržiaval v mieste svojho bydliska.

Pri posudzovaní námietky sťažovateľa o možnom nesprávnom postupe poštového doručovateľa sa najvyšší súd obmedzil len na konštatovanie, že ide o tvrdenie nepodložené, hypotetické, nekonkrétne a nesúvisiace s danou vecou bez toho, aby skúmal, či tvrdenie sťažovateľa zodpovedá skutočnosti (primerane § 120 ods. 1 OSP).

V danom prípade závery prijaté najvyšším súdom nie je možné potvrdiť mimo rozumných pochybností, ktoré vyjadril sťažovateľ. Vo veci je spochybnené, či vôbec došlo k vhodeniu predvolania sťažovateľa do schránky. Túto skutočnosť je potrebné v ďalšom konaní najvyšším súdom došetriť.

Tieto skutočnosti viedli ústavný súd k výroku, že najvyšší súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 212/2004 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

2. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s ustanovením § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví,

že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...) Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie označených práv postupom najvyššieho súdu, zrušil jeho rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 212/2004 z 19. mája 2005 (bod 2 výroku nálezu).

Najvyšší súd bude v danom prípade v súlade s ustanovením § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Povinnosťou najvyššieho súdu v ďalšom postupe konania bude vecou sa opätovne zaoberať. Pokiaľ ide o otázku včasnosti podania dovolania, je na najvyššom súde, či bude vychádzať z dosiaľ zadovážených podkladov – vyjadrení sťažovateľa adresovaných okresnému súdu a najvyššiemu súdu, čestného prehlásenia Ing. F. K., doručenky, teda dokladu o doručovaní a faktickom doručení zásielky sťažovateľovi, dokladu o podaní dovolania krajskému súdu – ktoré spochybňujú podanie dovolania po uplynutí zákonnej lehoty (v takom prípade bude potrebné vychádzať z predpokladu, že uvedený opravný prostriedok bol podaný v zákonnej lehote), alebo v rámci preskúmania včasnosti podania dovolania bude zisťovať reálnosť uplatnenia inštitútu náhradného doručenia aj inými spôsobmi (napr. prostredníctvom vyjadrenia Slovenskej pošty, a. s., a podobne) a vo veci bude ďalej postupovať s prihliadnutím na ich výsledok.

3. Sťažovateľ žiadal priznať aj primerané finančné zadostučinenie v sume 100 000 Sk, ktorého dôvodnosť a výšku v podstate odôvodnil skutkovými okolnosťami a právnymi názormi uvedenými v sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadostučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť zrušením rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, III. ÚS 331/04).

Vzhľadom na okolnosti uvedeného prípadu považoval ústavný súd za dostatočnú a účinnú nápravu výrok ústavného súdu deklarujúci porušenie základného práva sťažovateľa, ako aj následné zrušenie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorým došlo k porušeniu tohto základného práva, a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu ústavný súd tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

4. Sťažovateľ žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorej výšku vyčíslil právny zástupca sťažovateľa sumou 12 908 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa v liste doručenom ústavnému súdu 13. júna 2006 vyčíslil trovy právneho zastúpenia v sume 12 908 Sk (tri úkony právnej služby vykonané v roku 2005 – príprava a prevzatie zastúpenia, prvá porada s klientom, podanie ústavnej sťažnosti a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2006 – porada s klientom, vrátane režijného paušálu za štyri úkony právnej služby, všetko zvýšené o 19 % daň z pridanej hodnoty).

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk a za prvý polrok 2005 bola táto priemerná mesačná mzda 16 381 Sk.

Podľa takto určených kritérií ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2005 (príprava a prevzatie zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie ústavnej sťažnosti) a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2006 (podanie z 9. júna 2006) v sume 7 732 Sk (2 x 2 501 Sk + 2 730 Sk).

Podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ústavný súd priznal právnenému zástupcovi sťažovateľa popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby, čo predstavuje celkovo sumu 464 Sk za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2005 a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2006 (2 x 150 Sk + 164 Sk).

Keďže právny zástupca sťažovateľa predložil ústavnému súdu osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty, v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o 19 % daň z pridanej hodnoty.

Na základe vyššie uvedeného a v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd uložil najvyššiemu súdu zaplatiť trovy konania sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu v sume 9 753 Sk (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd zvyšnej časti návrhu na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa nevyhovel.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2006